

อิทธิพลของการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต
ของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
The influence of adaptation from the impact of COVID-19
that affect the quality of life of informal workers in Muang
District,
Songkhla Province

รัตนกรณ์ ภู่เจนจบ

Rattanakorn Poojanjob

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Faculty of Management Science, Songkhla Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : rattanakorn.po@skru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การปรับตัวของแรงงานนอกระบบ จากผลกระทบโควิด 19 ในเขตอำเภอเมืองสงขลา 2) ด้านการคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ จากผลกระทบโควิด 19 ในเขตอำเภอเมืองสงขลา และ 3) การปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ แรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 600 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติอนุมานวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านคุณภาพชีวิต ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบ Enter พบว่า การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบมากที่สุด รองลงมาคือด้านร่างกาย ด้านการพึ่งพาหาระหว่างกัน และด้านอัตมโนทัศน์ ตามลำดับ ปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวของแรงงานนอกระบบจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โควิด-19 พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การปรับตัว; โควิด-19; คุณภาพชีวิต; แรงงานนอกระบบ

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the adjustment of informal workers. from the impact of COVID-19 in Mueang Songkhla District 2) quality of life of informal workers from the impacts of COVID-19 in Mueang Songkhla District and 3) the adaptation from the impacts of COVID-19 influencing the quality of life of informal workers in Muang District, Songkhla Province. The population and the sample group were 600 informal workers in Muang District, Songkhla Province by using questionnaire as instruments to collect data. Descriptive statistics such as percentage, mean & standard deviation and inferential statistics were analyzed Enter multiple regression.

The results of the study found that Factors in adapting from the impact of COVID-19 and quality of life factors of informal workers in Muang District, Songkhla Province overall, at a high level. In the Enter multiple regression analysis, It was found that role adaptation had the greatest relationship and positive influence on quality of life of informal workers. followed by the body interdependence and automation, respectively. All four factors were statistically significant at the 0.05 level. The results obtained from this study can be used as a guideline for the adjustment of informal workers from the changes in the COVID-19 situation. 19 as well as promoting and supporting a better quality of life.

Keywords: adaptation; impact of COVID-19; quality of life; informal workers

1. บทนำ

จากสถานการณ์ การแพร่ระบาดทั่วของไวรัสโคโรนา ในปีพ.ศ. 2562–2563 เป็นการระบาดที่เกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลัน

รุนแรง (SARS-CoV) เป็นต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่กันได้ โดยเชื้อไวรัสนี้พบครั้งแรกในการระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี 2019 (กรมควบคุมโรค, 2563) องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ทำให้หลาย ๆ ประเทศได้ออกมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงของการติดเชื้อหลายมาตรการ เช่น การจำกัดการท่องเที่ยว การห้ามออกจากเคหสถาน เวลาค่ำคืน การยกเลิกการจัดงาน และการปิดสถานศึกษา มีการคัดกรองตามท่าอากาศยาน และสถานีรถไฟ เป็นต้น เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่รุนแรงทำให้รัฐบาลได้ออกมาตรการในการลดการแพร่ระบาดของประชาชนส่งผลทำให้มาตรการบางอย่างทำให้มีผลกระทบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผลกระทบที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดภาวะถดถอย ทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานหรือการจ้างงาน ทำให้มีการจ้างงานที่ลดลง การว่างงานเพิ่มขึ้น และค่าจ้างของแรงงานลดลง ซึ่งแรงงานกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ แรงงานนอกระบบ เช่นเดียวกันกับการศึกษาในด้านสถานการณ์แรงงาน ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization, 2020 อ้างถึงใน นิภาพรรณ เจณสันติกุล, 2563) พบว่า แรงงานนอกระบบจะมีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของคนอื่น ๆ ในประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งซึ่งเพิ่มขึ้น 21% จากแรงงานนอกระบบทั้งหมดในปัจจุบัน สืบเนื่องจากการสูญเสียงานหรือรายได้จากการทำงาน นอกจากนี้ผลการศึกษาของ (THE STANDARD TEAM, 2020) ชี้ว่าแรงงานนอกระบบจะขาดความมั่นคงทางรายได้ และการไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการคุ้มครองทางสังคม ทำให้แรงงานนอกระบบได้รับผลกระทบหนักที่สุด การสูญเสียรายได้ที่เกิดขึ้นทำให้แรงงานจำนวนมากถูกผลักให้เข้าเกณฑ์ความยากจน จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า แรงงานนอกระบบเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จำเป็นที่จะต้องมีการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อพร้อมรับกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคตข้างหน้า

แม้ว่าแรงงานนอกระบบจะต้องมีการปรับตัวจากผลกระทบที่เกิดขึ้น ก็ยังคาดหวังถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะ คุณภาพชีวิตที่ดีเป็นเรื่องของเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ ยูเนสโก (UNESCO) (UNESCO, 1981) การที่มนุษย์รู้สึกของการอยู่อย่างพอใจนั้นเป็นการบ่งชี้ถึงความสุข ความสบายใจในการดำเนินชีวิต ซึ่งคุณภาพชีวิตยังหมายถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สังคม และการเผชิญหน้ากับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

เพื่อที่จะนำพาความสุขมายังตนเอง ครอบครัวและสังคมต่อไป ผลกระทบของสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด รวมไปถึงการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเอง นำไปสู่การสร้างความรู้สึกรังเกียจใจ มีความสุขภายใต้ทำให้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และพยายามทำให้สภาพความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าสถานการณ์อะไรจะเกิดขึ้นมีความร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตมากเพียงใด

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งผลของงานวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการหามาตรการในการช่วยเหลือและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบให้ดีขึ้น เช่น ด้านประกันสังคม กองทุนต่าง ๆ การออกเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปรับตัวของแรงงานนอกระบบ จากผลกระทบโควิด 19 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาด้านการคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ จากผลกระทบโควิด 19 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** การวิจัยครั้งนี้ เพื่อการศึกษาอิทธิพลของการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีจำนวนประชากรที่ไม่แน่นอนจึงมีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้สูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชย์ปัญญา, 2561) เพื่อป้องกันความผิดพลาดของข้อมูลจากความมาสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามและเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามทั้งหมด 600 คน โดยใช้วิธีการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบตามสะดวก (Convenience Sampling) สำหรับการทดสอบความไม่มีอคติ (Non-response Bias test) ตามแนวคิดของ Armstrong และ Overton (1977) โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม (t-test) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มแรกและกลุ่มหลัง โดยใช้ข้อมูลการเปรียบเทียบ ได้แก่ อายุ สถานภาพ กลุ่ม

อาชีพของแรงงานนอกระบบ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง ผลของการทดสอบพบว่า ความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงสันนิษฐานได้ว่าไม่มีอคติจากกลุ่มคนที่ไม่ได้ตอบแบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการปรับตัว เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดตามวิธี (Likert Scale) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ โดยประยุกต์มาจากทฤษฎีของ Roy Callista (1999) และส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณภาพชีวิต เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดตามวิธี (Likert Scale) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ โดยประยุกต์มาจาก World Health Organization (1997)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีค่า (Index of Consistency : IOC) ทุกข้อคำถามมีค่า IOC 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.407-0.886 และหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ซึ่งการปรับตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 0.713 – 0.813 และด้านคุณภาพชีวิต มีค่า 0.923 มากกว่า 0.70 แสดงได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น สามารถนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (Hair, Black, Babin, B.J., & Anderson, 2018)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและจริยธรรมการวิจัย ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์เลขที่ P0036S/2564 เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2564 จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของผู้กลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการทำวิจัย การเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจจะให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง และข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับและในการรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาโดยใช้วิธีการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ซึ่งจะใช้เวลาในการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 1 เดือน แบบสอบถามกลับมาและข้อมูลมีความสมบูรณ์ จำนวน 600 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้จากกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ทำการศึกษา ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ถึง 4 โดยเขียนตัวแบบสมการถดถอยเชิงพหุคูณได้ดังนี้

$$QUL = \beta_0 + \beta_1 JHE + \beta_2 JCO + \beta_3 JRU + \beta_4 JSO + \varepsilon$$

กำหนดให้	β	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย
	ε	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อน
	a	หมายถึง	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (Constant)
	JHE	หมายถึง	การปรับตัวด้านร่างกาย
	JCO	หมายถึง	การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์
	JRU	หมายถึง	การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่
	JSO	หมายถึง	การปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกัน
	QUL	หมายถึง	คุณภาพชีวิต

4. สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 382 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 มีอายุอยู่ในช่วง 30-45 ปี มากที่สุด จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 โดยมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มากที่สุด จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ส่วนสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 53.7 โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,001-12,000 บาท จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 โดยรวมของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา

ปัจจัยด้านการปรับตัวจาก ผลกระทบโควิด-19	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การปรับตัวด้านร่างกาย	3.85	0.422	มาก	3

2. การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์	4.01	0.377	มาก	1
3. การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่	3.64	0.451	มาก	4
4. การปรับตัวด้านการพึ่งพา ระหว่างกัน	3.91	0.414	มาก	2
โดยรวม	3.85	0.425	มาก	

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$) = 4.01 การปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกันค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$) = 3.91 รองลงมามีการปรับตัวด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 3.85 และการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x}$) = 3.64

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตโดยรวมของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิต	จำนวนข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
โดยรวม	26	3.81	0.356	มาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิต ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 3.81

ตารางที่ 4 แสดงค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต

ตัวแปร	QUL	JHE	JCO	JRU	JSO	VIFs
$\bar{x}$	3.81	3.85	4.01	3.64	3.91	
S.D.	0.356	0.422	0.377	0.451	0.414	
QUL	-	0.654*	0.551*	0.753*	0.633*	
JHE		-	0.305*	0.493*	0.327*	1.347
JCO			-	0.476*	0.348*	1.332
JRU				-	0.478*	1.732

JSO	-	1.344
-----	---	-------

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึงพาระหว่างกันกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ ด้านการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 มีค่าตั้งแต่ 1.332-1.732 ซึ่งค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน แต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้านการปรับตัว จากอิทธิพลโควิด-19 ในแต่ละด้าน พบว่า มีค่าความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ด้านคุณภาพชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.551-0.753 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตโดยรวม (QUL) ได้ดังนี้

$$QUL = 0.45 + 0.272JHE + 0.166JCO + 0.296JRU + 0.248JSO + \varepsilon$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพชีวิตโดยรวม (QUL) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 499.367$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($AdjR^2$) เท่ากับ 0.769 (ตารางที่ 4.9) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้านการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19แต่ละด้านกับตัวแปรตามด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม (QUL)

ตารางที่ 5 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยกับการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 โดยรวมของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

การปรับตัว	คุณภาพชีวิต		สัมประสิทธิ์มาตรฐาน	t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน			
ค่าคงที่ (a)	0.045	0.093		0.486	0.627

ด้านร่างกาย (JHE)	0.272	0.019	0.322	14.139	0.000*
ด้านอัตมโนทัศน์ (JCO)	0.166	0.021	0.175	7.738	0.000*
ด้านบทบาทหน้าที่ (JRU)	0.296	0.021	0.373	14.3438	0.000*
ด้านการพึงพาพระหว่างกัน (JSO)	0.248	0.020	0.288	12.637	0.000*

$F = 499.367, p = 0.000, \text{Adj}R^2 = 0.769$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า การปรับตัวด้านร่างกาย (JHE) ด้านอัตมโนทัศน์ (JCO) ด้านบทบาทหน้าที่ (JRU) และด้านการพึ่งพาพระหว่างกัน (JSO) มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวม (QUL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1-4 สมมติฐาน

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก แม้ว่าสถานการณ์โควิด-19 จะระบาดรุนแรงและมีความต่อเนื่อง ถือเป็นความท้าทายที่แรงงานนอกระบบต้องเจอแต่ก็ต้องมีการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัวต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cheng, Wang and Ebrahimi (2021) พบว่า ผลการวิจัยชี้ให้เห็นความยืดหยุ่นในการจัดการกับการปรับตัวให้เข้ากับ "ความปกติใหม่" ท่ามกลางการระบาดของโควิด-19 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ (Branje and Morris, 2021) พบว่า การปรับตัวในช่วงการระบาดใหญ่ของโควิด-19 แต่หากมีบุคคล ครอบครัว และชุมชนที่ทำให้มีความยืดหยุ่นและช่วยให้การทำงานได้ดีต่อไปแม้ว่าจะพบกับสถานการณ์ที่เลวร้ายเช่นเดียวกับ นิลญา อารณกุลและศรีลักษณ์ ศุภพิติพร (2561) ได้กล่าวว่า บุคคลสามารถปรับตัวดิกรรรมให้เข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมที่ตนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ

2. ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก จากสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบในหลายๆ เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เป็นต้น แต่มุมมองของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีการยอมรับและการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของตนเองอยู่ในระดับที่ดี เนื่องด้วยว่าแรงงานนอกระบบอาจจะมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มันเกิดขึ้นในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม หรือแม้กระทั่งสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวของแรงงานนอกระบบ เช่น ความพึงพอใจในตัวเอง ความพึงพอใจในการผูกมิตรหรือ การเข้ากับบุคคลอื่น ๆ และการได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนและคนรอบข้างด้วยดีเสมอมา เป็นต้น เพื่อที่จะสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นในชีวิตนำไปสู่ความสุขต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ แนวความคิดของ World Health Organization (1996) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิต เป็นการรับรู้ ความพึงพอใจ และสถานะของบุคคลในการดำรงชีวิตในสังคม โดยจะสัมพันธ์กับ เป้าหมาย และความคาดหวังของตนเอง ภายใต้บริบทของวัฒนธรรม ค่านิยม มาตรฐานของ สังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Weiwei Ping, et. al., (2020) พบว่า คนที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ซึ่งส่วนใหญ่จะให้ความเห็นว่าได้รับผลกระทบทางด้าน กิจกรรมทางสังคม, กิจกรรมประจำวัน, การนอนหลับ, การควบคุมอาหาร, และการออกกำลังกาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zouhour Samlani, et. al., (2020) พบว่า COVID-19 มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คน และผลกระทบนี้มีให้เห็น มากขึ้นในผู้ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง

3. ปัจจัยการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงาน นอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า การปรับตัวด้านร่างกาย ด้านอัตมโน ทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาห่วงกัน มีความสัมพันธ์และอิทธิพลเชิงบวก กับคุณภาพชีวิตโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกี่ยวกับ การเกษตรกรรม ขับรถโดยสาร ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง ค้าขาย ซึ่งการประกอบอาชีพจำเป็นต้องเผชิญกับผู้คน และถือเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบาง ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ที่แพร่ระบาด ต้องเผชิญกับ สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ลดลงอย่างมากและรวดเร็ว แรงงานนอกระบบ สามารถรับรู้ เข้าใจ ยอมรับ และปรับตัวต่อสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นในชีวิต เพื่อให้ สามารถดำรงชีพอยู่รอดท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้แรงงานนอก ระบบยังได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันโควิด-19 และสิ่งของเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์โค วิด-19 ทำให้สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาร์วลักษณ์ โคตรมิตร และสุวี ฤกษ์จารี (2559) และ งานวิจัยของอิทธิพล ดวงจินดา,ชวน พิศ ศิริบุญลอย และศรีสุรางค์ เคหะนาค (2564) พบว่า การรับรู้ในการปรับตัวของทางด้าน

ร่างกาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิต ซึ่งมีความสามารถอธิบายได้ว่าหากแรงงานนอกระบบมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง และมีพฤติกรรมป้องกันโรคโควิด-19 เช่น การใส่หน้ากากอนามัย การดำเนินชีวิตแบบวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เมื่อแรงงานนอกระบบมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงก็จะช่วยลดความวิตกกังวลและความเครียดที่เกิดจากความเจ็บป่วย นำไปสู่การมีสุขภาพจิตที่ดี (อัทมโนทัศน์) มีสอดคล้องกับงานวิจัยของของ Adelinda, et. al., (2021) และงานวิจัยของณัฏยาณี บุญทองคำ, พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ และสุเทพ ดีเยี่ยม (2563) พบว่า การปรับตัวด้านจิตใจหรืออัทมโนทัศน์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตในช่วงวิกฤตโรคระบาด COVID-19 เนื่องจากการปรับตัวด้านอัทมโนทัศน์ด้วยการคิดบวก มองโลกในแง่ดี ทักษะคิดที่ดีต่อสังคมจะลดการวิตกกังวลหรือระแวงจากสิ่งรอบข้างทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ด้านการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิกา สูงสุมาลย์และ พิมพ์ชนก ไพรีพนาศ (2564) พบว่า การปรับตัวด้วยการเปลี่ยนบทบาทหน้าที่การงานของแรงงานนอกระบบของกลุ่มคนขับรถรับจ้าง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการปรับเปลี่ยนหน้าที่การทำงานจากการขับรถรับจ้าง เป็นการสานตะกร้า การสานกระบุง ในช่วงวิกฤติดังกล่าวเพื่อให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้จากช่วงที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เดิมได้เพื่อให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นในช่วงสถานการณ์โควิด-19 และถึงแม้ว่าแรงงานนอกระบบจะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แต่ยังได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน จนถึงความร่วมมือจากภาคส่วนราชการในการเยียวยา และบรรเทาความเดือดร้อนด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การจ่ายเงินเยียวยาช่วยเหลือในการดำเนินชีวิตผ่านโครงการต่าง ๆ หรือจากการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนผ่านโครงการ ตู้น้ำสุข (นงลักษณ์ โตบัณฑิต และคณะ, 2563) เมื่อได้รับการช่วยเหลือจากหลาย ๆ ภาคส่วนก็ทำให้แรงงานนอกระบบมีการปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกันนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิพล ดวงจินดา และคณะ., (2564) พบว่า การพูดเชิงสร้างสรรค์ การให้กำลังใจ ของคนรอบข้างในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ทำให้เกิดการรับรู้ถึงความสัมพันธ์อันดีที่เกิดขึ้นในสังคม ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า แรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์โควิด-19 ได้เป็นอย่างดีด้วยการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโควิด-19 ของภาครัฐอย่างเคร่งครัดเพื่อสามารถอยู่รอดต่อสถานการณ์ดังกล่าวได้นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

จากสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบในหลายๆ เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เป็นต้น แต่มุมมองของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา แต่ผลจากการวิจัยทำให้ทราบเรื่องการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 และคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก แม้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจะมีการระบาดรุนแรงและมีความต่อเนื่อง ถือเป็นความท้าทายที่

แรงงานนอกระบบต้องพบเจอแต่ก็จำเป็นที่จะต้องมีการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัวต่อไป ส่วนการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า มีความสัมพันธ์และอิทธิพลเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวม เนื่องมาจากแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา สามารถรับรู้ เข้าใจ ยอมรับและจัดการกับสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นในชีวิต เพื่อที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ดี ไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจ และสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นอกจากนี้แรงงานนอกระบบยังได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้สามารถปรับตัวเพื่อนำไปสู่การสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในชีวิต

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของการปรับตัวจากผลกระทบโควิด-19 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า การปรับตัวด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาพึ่งกัน มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวม ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. หน่วยงานของภาครัฐควรออกกฎหมายคุ้มครองเกี่ยวกับสภาพการทำงานและหลักประกันสังคมให้กับแรงงานนอกระบบ ก่อนที่รัฐจะดำเนินดังกล่าวควรจะมีการพูดคุยจากตัวแทนหรือทำประชาพิจารณ์เพื่อเป็นการสอบถามความต้องการของแรงงานนอกระบบจริง ๆ หากกฎหมายนั้นได้ผ่านความเห็นชอบแล้วก่อนจะนำมาใช้ก็ควรจะมีการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทุกคนรับทราบและทำความเข้าใจ ทั้งนี้การออกกฎหมายคุ้มครองสภาพการทำงานหรือหลักประกันสังคมก็ถือเป็นเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับแรงงานนอกระบบด้วยเช่นกัน

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบอาจจะต้องมีออกแบบระบบของการบริหารจัดการต่าง ๆ ผ่านทางรูปแบบของสื่อออนไลน์ และจัดให้มีการพัฒนาทักษะทางด้านดิจิทัล ให้กับกลุ่มแรงงานนอกระบบเพิ่มมากขึ้น เช่น จัดอบรมช่องทางหรือรูปแบบการขายแบบออนไลน์ หรือการแจ้งข่าวสารผ่านทางรูปแบบออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้สามารถสื่อสารข่าวสารไปสู่ยังกลุ่มคนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง รวมถึงการให้บริการระบบอินเทอร์เน็ตให้มีความครอบคลุมทั่วถึงในทุกพื้นที่หรือการให้บริการอินเทอร์เน็ตในราคาประหยัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพของคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบกับมิติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย หรือสิทธิต่าง ๆ ที่แรงงานนอกระบบควรจะได้รับ รวมทั้งที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตหรือการทำงานของแรงงานนอกระบบ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นกับกลุ่มแรงงานนอกระบบ

2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวจากสถานการณ์โควิด-19 ของแรงงานนอกระบบโดยการเปรียบเทียบตามช่วงวัย (Generation) เพราะจากสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งการเรียนรู้ของคนแต่ละช่วงวัยจะมีความแตกต่างกัน

8. กิตติกรรมประกาศ

9. เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://ddc.moph.go.th>

กัลยา วาณิชยปัญญา. (2561). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ครั้งที่ 31). กรุงเทพฯ : สามลดา.

ณัฏยาณี บุญทองคำ, พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ และดร.สุเทพ ดีเยี่ยม. (2563). คุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ภาวะโรคระบาด “โควิด-19”. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. ปีที่ 6 (ฉบับที่ 4). 235-246.

นงลักษณ์ โต้บันลือภพ และคณะ. (2564). การรับรู้ ทัศนคติ และความรู้ต่อมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคมและผลต่อการปฏิบัติตามมาตรการ สุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดลำปาง ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ*. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 1). 168-184.

นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2563). แรงงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) : มาตรการของรัฐบาลและผลกระทบ. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. ปีที่ 3 (ฉบับที่ 3). 601-612.

นิลญา อารณกุลและศรีลักษณ์ ศุภพิติพร. (2560). การปรับตัวและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1. *จุฬาลงกรณ์เวชสาร*, ปีที่ 61 (ฉบับที่ 5). 631 – 645.

วรรณิภา สูงสุมาลย์และ พิมพชนก ไพรีพินาศ. (2564). การปรับตัวของแรงงานนอกระบบภายใต้วิกฤตทางสังคมจากการเกิดโรคระบาด ไวรัสโควิด 19 กรณีศึกษา กลุ่มคนขับรถรับจ้าง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *Journal of Modern Learning Development*. ปีที่ 6 (ฉบับที่ 6). 155-169.

- เสาร์วัลลักษณ์ โคตรมิตร และสุวรี ฤกษ์จारी. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม การปรับตัว และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ 10* (ฉบับที่ 2). 165-170.
- อิทธิพล ดวงจินดา, ชวนพิศ ศิริไพบูลย์ และศรีสุรางค์ เคหะนาค. (2564). การรับรู้ความสามารถของการดูแลตนเองและพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ 14* (ฉบับที่ 4). 109-124.
- Adelinda Candeias, et. al. (2021). Psychological Adjustment, Quality of Life and Well-Being in a German and Portuguese Adult Population During COVID-19 Pandemics Crisis.
- Armstrong, J. S., & Overton, T. S. (1977). Estimating nonresponse bias in mail surveys. *Journal of Marketing Research*, 14 (3), 396-402.
- Cecilia Cheng, Hsin-yi Wang and Omid V. Ebrahimi. (2021). Adjustment to a “New Normal:” Coping Flexibility and Mental Health Issues During the COVID-19 Pandemic. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2564. จาก https://www.researchgate.net/publication/350173862_.
- Hair J.F., Black W.C., Babin B.J., Anderson R.E. & Tatham R.L. (2018). Multivariate data analysis. (8th ed.). Pearson Prentice Hall: New Jersey..
- Susan Branje and Amanda Sheffield Morris. (2021). The Impact of the COVID-19 Pandemic on Adolescent Emotional, Social, and Academic Adjustment. *Journal of Research on Adolescence*, 31(3). 486-499.
- Jacques Cherblanc, et. al. (2021). Predictive Factors of Spiritual Quality of Life during the COVID-19 Pandemic: A Multivariate Analysis. *Journal of Religion and Health*. (2021) 60. 1475-1493.
- Korsi Dorene Kharshiing, et. al. (2020). Quality of Life in the COVID-19 Pandemic in India: Exploring the Role of Individual and Group Variables. *Community Ment Health J*. 2020 Sep 21 : 1–9.
- Roy, S.C. (1999). The Roy adaptation model. 2nd ed. Stamford, CT: Appleton & Lange.
- THE STANDARD TEAM. (2020). UN ชี้โควิด-19 กระทบแรงงานนอกระบบไทยมากที่สุด คาดจำนวนแรงงานยากจนเพิ่มขึ้น. สืบค้น 8 สิงหาคม 2563. จาก <https://thestandard.co/un-say->

World Health Organization. WHOQOL-BREF: Introduction, administration, scoring and generic version of the assessment, field trial version.

Geneva;; 1996.

Weiwei Ping, et. al. (2020). Evaluation of health-related quality of life using EQ-5D in China during the COVID-19 pandemic. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2564. จาก<https://journals.plos.org/>.

Zouhour Samlani, et. al. (2020). The impact of the COVID-19 pandemic on quality of life and well-being in Morocco. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2564. www.preprints.org.

